

skepsis Blog

≡ Menu

Kankerkwakzalver Gorter mag een kwakzalver genoemd worden

27/10/2014 door Willem Betz

Op 30 september 2014 deed het Hof van Beroep de definitieve uitspraak in het proces van Robert Gorter (foto) tegen Willem Betz, Luc Bonneux en SKEPP vzw, de auteurs van een kritisch artikel over zijn kankerbehandelingen. Het uitgebreide arrest geeft de auteurs over de hele lijn gelijk. Het oorspronkelijke artikel staat nu weer [in ongecensureerde vorm op de website van SKEPP](#). Zal dit het laatste hoofdstuk

zijn in een saga die al tien jaar duurt?

[NB. Het exacte gewraakte artikel staat op het internet-archief, [en wel hier](#).]

[Het vervolg van dit artikel is in essentie gelijk aan [dat op de site van SKEPP](#).]

Hoe het begon

In 2004 kreeg SKEPP een mail vanwege een [Nederlandse organisatie van en voor kankerpatiënten](#). Ze vroegen onze mening over de behandelingen van Dr. Gorter en zijn “kankerkliniek” in Keulen. Die maakte zeer actief reclame via voordrachten en een website. Daarin werd kankerpatiënten wonderbaarlijk hoge kansen op genezing beloofd, waar de normale geneeskunde dat niet kan. Gorter noemt dat het ‘Keuls Model’ en stelt het voor als baanbrekend en

wetenschappelijk goed onderbouwd. Na grondig onderzoek schreven dr. Luc Bonneux (foto rechts) en dr. Willem Betz (foto links), beiden bestuursleden van SKEPP, hierover het artikel ‘Dr. Robert Gorter en zijn Alternatief Centrum Voor Kankerbehandeling’ dat geplaatst werd in het tijdschrift van SKEPP, op onze website en op die van de patiëntenvereniging.

Daarin bestrijden we zijn bewering dat zijn behandelingen wetenschappelijk bewezen zijn, noemen het ‘een allegaartje van ongetoetste therapieën, nep en niet ongevaarlijk’, we noemen het kwakzalverij en waarschuwen voor Gorters belofte dat zijn behandelingen door de ziekteverzekering zouden worden terugbetaald – iets wat niet met de feiten strookt. We maken duidelijk dat patiënten er veel voor moeten betalen, terwijl de kans groot is dat ze gewoon afgezet worden. De voor een leek indrukwekkend klinkende titels, specialiteiten en professoraten die Gorter zich aanmeet, worden gerelativeerd. We wijzen er ook op dat hij experimenten doet op mensen zonder aan de wettelijk voorgeschreven vereisten te voldoen: voorafgaande goedkeuring door een ethische commissie en de uitdrukkelijke toestemming van de eerlijk voorgelichte patiënt.

Al vlug komt er een dreigbrief van het Nederlandse advocatenbureau dat onmiddellijk verwijdering van het artikel eist en met enorme schadevergoedingen en dwangsommen dreigt. De patiëntenorganisatie wil geen risico lopen en verwijdt prompt het artikel, maar wij weigeren ons te laten intimideren en laten het staan. Ook een tweede dreigbrief leggen we naast ons neer, en laten weten dat het hem vrij staat zijn behandelingen te komen rechtvaardigen op het discussiedeel van onze website, het open forum. Hierop wordt niet gereageerd en het blijft een tijd stil.

De 1e rechter, Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen

In 2006 worden we plots gedagvaard voor de rechtbank van eerste aanleg van Antwerpen (zie foto van het toenmalige gerechtsgebouw). Gorter eist dat we het artikel volledig verwijderen, samen met een schadevergoeding en zeer hoge dwangsommen.

Na langdurig en uitgebreid neerleggen van conclusies en bewijsstukken spreekt de rechtbank ons in 2009 vrij. Ze geeft ons over de hele lijn gelijk. Wie luidruchtig reclame maakt, mag besproken worden.

De 2e rechter, Hof van Beroep te Antwerpen

Gorter gaat tegen dit vonnis in beroep bij het Hof van Beroep van Antwerpen. Hij eist opnieuw de verwijdering van het artikel, hoge dwangsommen, dure publicaties in tijdschriften en schadevergoeding wegens 'reputatieverlies en krenking van de goede naam en faam'. Het dossier wordt alsmaar dikker, de conclusies en tegenconclusies stapelen zich op. Getuigenissen van slachtoffers en meningen van nationale en internationale experts worden toegevoegd.

In 2010 valt het arrest van dat Hof. De grote eisen van Gorter worden afgewezen, maar toch moeten we een aantal woorden en zinnen verwijderen uit ons artikel.

Merkwaardig is de uitspraak over het woord *kwakzalver*. Alhoewel in de aanvang van het artikel duidelijk stond wat we daarmee bedoelen: "het verkopen of aanprijzen van nutteloze behandelingen " en alhoewel deze definitie in het toonaangevende woordenboek de 'dikke' Van Dale als eerste vermeld staat, oordeelt het Hof dat de

lezer dit zal begrijpen als onwettig uitoefenen van de geneeskunde (ongeveer de tweede definitie), dus mag hij geen kwakzalver genoemd worden. De tekst van het arrest geeft zelfs de indruk alsof wij die definitie zelf bedacht zouden hebben, alhoewel de verwijzing en kopie uit de Van Dale (zie ook het artikel op de site) toch bij onze conclusies gevoegd was. Begrijpe wie kan.

Het gevolg is wel dat, hoewel Gorter maar voor een deel van zijn eisen gelijk krijgt, we verplicht worden om alle kosten van zowel de eerste als de tweede rechtbank te betalen aan het gerecht en aan Gorter, ongeveer € 4.000, buiten onze eigen kosten.

Die som werd betaald en het artikel op onze website werd door ons gecensureerd. [nvdr: het ging behalve om de term 'kwakzalver' ook om de frase 'dit is niet de doorzichtige domheid van alternatieve behandelaars, wel de doortrapte sluwheid van hooggeschoolde kwakzalvers']

Niet enkel wij waren ontzet door dit arrest, zelfs in de *Juristenkrant* werd gesproken van een gevaarlijk precedent en van een beknotting van de vrijheid van meningsuiting.

Na rijp beraad door het bestuur en op advies van eminente juristen besluiten we dit arrest aan te vechten voor het Hof van Cassatie.

De 3e rechter, Hof van Cassatie te Brussel

In haar arrest van 12 januari 2012 maakt het Hof van Cassatie brandhout van het arrest van het Hof van Beroep van Antwerpen en vernietigt het, wegens de onvoldoende motivering en het negeren van de context, het doelpubliek en de sociale noodwendigheid. (de volledige tekst is verkrijgbaar mits gemotiveerde aanvraag). Dus het vonnis van eerste aanleg is weer geldig.

De 4e rechter, Hof van Beroep te Brussel

De zaak wordt verwezen naar een ander Hof van Beroep (Brussel, op de foto de trappen van dit Hof) waar Gorter opnieuw in beroep gaat tegen het vonnis van eerste aanleg.

Op 30 september 2014 valt het arrest. Het Hof herneemt bijna letterlijk een aantal uitspraken van de rechters van eerste aanleg en van Cassatie.

We krijgen gelijk over de ganse lijn, er moet niets geschrappt worden uit onze tekst. We mogen een kwak dus een kwak noemen. Ons artikel zal weer in zijn oorspronkelijke vorm op onze website gezet worden.

Dit arrest zal groot belang hebben als precedent, als jurisprudentie.

Enkele belangrijke passages uit de motivering van dit arrest:

Over de vrije meningsuiting:

“Een beperking van de vrijheid van meningsuiting is nodig in een democratische samenleving wanneer zij beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid, op voorwaarde dat de evenredigheid wordt geëerbiedigd tussen het aangewende middel en het beoogde doel en de beperking verantwoord is op grond van relevante en toereikende motieven.

Uit de beslissing van de rechter moet niet alleen blijken dat hij het recht op vrije meningsuiting heeft afgewogen tegen de andere rechten bedoeld in artikel 10.2 EVRM, (nvdr: Europees Verdrag van de Rechten van de Mens) zoals het recht op goede naam, maar dat de opgelegde beperking, in acht genomen de context waarin de mening werd geuit, de hoedanigheid van de partijen en de overige bijzondere omstandigheden van de zaak, beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid en pertinent is en dat door de opgelegde beperking de evenredigheid wordt geëerbiedigd tussen het aangewende middel en het beoogde doel.

Over de betekenis van woorden als ‘kwakzalver’:

De verplichting voor de rechter om bij zijn beoordeling de mening te plaatsen in de context waarin deze wordt geuit, houdt in dat wanneer bewoordingen meerdere betekenissen kunnen hebben die betekenis in aanmerking moet worden genomen die volgt uit de inhoud

en de context van de publicatie en waaromtrent diegene die aan de hand van deze publicatie een maatschappelijk debat wil aangaan, geen onduidelijkheid laat bestaan.

In een dergelijke context is het alleen de bedoeling door het gebruik van woorden als 'kwak' en 'kwakzalverij' het soort van publiek aan wie een wonderbehandeling wordt voorgesteld, duidelijk te maken dat het gaat om het verkopen en aanbevelen van behandelingen of producten waarvan de werking niet is bewezen en alzo te vermijden dat hoop wordt gecreëerd die niet realistisch is of dat patiënten opteren — zonder zich hiervan bewust te zijn — voor een dergelijke behandeling die nog in onderzoeksfase is of zelfs gevaarlijk kan zijn.

Over de kritiek van Betz en Bonneux op de behandelingen van Gorter:

Het gaat hierbij om een bijdrage van twee dokters die zich kunnen beroepen op enige faam in de medische wereld. Zij beroepen zich op onderzoek ter zake en op de gefundeerdheid van hun uitspraken en kritiek die zij op de handelwijze van eisende partij hebben. Het gaat dus niet om lichtzinnige ideeën die zonder meer worden geuit. Eisende partij toont niet aan dat de kritiek door verwerende partijen wordt geleverd met als enig oogpunt het kwaadwillig schaden van eisende partij. Wie zich als dokter in de medische wereld inlaat met experimentele therapieën stelt zich bloot aan kritiek op deze therapieën en op zijn behandelingswijzen.

Eisende partij geeft de nodige publiciteit aan zijn therapieën en zijn behandelingen. In die zin geeft hij zich bloot aan kritiek en aan beoordeling van zijn handelwijzen. De grenzen van deze kritiek dienen voor een geneesheer die bewust kiest voor een publiekelijke propaganda van zijn handelwijzen, en deze kadert in een wetenschappelijke context met verwijzing naar zijn wetenschappelijke hoedanigheden, ruimer beoordeeld te worden.

De uitdrukking van een negatief standpunt over de toegepaste behandelingen van een geneesheer in de uitoefening van zijn professionele activiteit maakt geen delictuele of quasi delictuele fout uit, ook al is deze kritiek in scherpe bewoordingen geformuleerd.

Het gaat om twee wetenschappers die de door appellant gehanteerde methodes om kanker te bestrijden ernstig in vraag stellen en patiënten — die zoals ze stellen soms wanhopig zijn — willen behoeden om naar wonderbehandelingen te grijpen waarvan voorgehouden wordt dat ze doeltreffend zijn maar waarvan op "wetenschappelijk" vlak ofwel het bewijs niet voorligt van enig nut voor de behandeling van kanker of waarvan zelfs vaststaat dat ze zinloos zijn of zelfs gevaarlijk kunnen zijn of die nog in een stadium van onderzoek zijn.

De grenzen van de vrije meningsuiting werden op dat punt niet overschreden.

Over de behandelingen en ronkende titels waarmee Gorter zich siert en de getuigenissen van de professoren diensthoofden van de universitaire kankerklinieken van Leuven, Brussel, Gent, Rotterdam en van de federaal Kenniscentrum voor de Gezondheid:

“In een dergelijke context waarbij vooraanstaande wetenschappers, professoren en oncologen telkens — in niet mis te verstane woorden — de door appellant gehanteerde behandelingsmethodes aan de kaak stellen, erop wijzen dat betrokkene zich een wetenschappelijke reputatie aanmeet die hij niet heeft — minstens in vraag wordt gesteld — en dat hij een medisch kader weergeeft dat ook niet bestaat om dan telkens tot dezelfde conclusie te komen dat appellant zijn patiënten — die zich bovendien in een zeer precare situatie bevinden — misleidt, valse hoop geeft en hierop experimenteert zonder enige vorm van controle kan de hierboven gewraakte passage niet beschouwd worden als grensoverschrijdend”.

Over de passage waarin Gorter gelijkgesteld wordt met “het soort kwakzalvers die erin slagen zich een aureool van wetenschap te verlenen”:

“in punt 3.6. van huidig arrest werd reeds afdoend aangetoond — met het letterlijk overnemen van de briefwisseling die hierover gevoerd werd met wetenschappers uit het vak — dat deze vaststelling overeenstemt met de werkelijkheid.”

Een Belangrijke Uitspraak, als precedent:

De gezondheid van patiënten en de wijze waarmee zij daarmee kunnen omgaan, is primordiaal en het recht van meningsuiting vereist dat in dergelijke omstandigheden geneesheren die op enigerwijze misbruik maken van de geneeskunde hiervoor kunnen aangeklaagd worden.

Het Hof besluit:

Geïntimeerden hebben recht op vrije meningsuiting.

Bij het uitoefenen van dit recht hebben zij niet op grensoverschrijdende wijze misbruik gemaakt van dit recht.

Zij hebben zich niet lichtzinnig gedragen en hebben gehandeld zoals mag verwacht worden van een voorzichtige persoon in dezelfde omstandigheden geplaatst.

Het recht op een integere informatie wanneer het om de volksgezondheid gaat in het algemeen en de persoonlijke gezondheid in het bijzonder primeert op de eigen belangen van

appellant zoals het recht op goede naam en faam. Uit de door geïntimeerden geformuleerde kritiek blijkt enkel dat zij zich hebben laten leiden door hun wil om patiënten die zich door hun ziekte reeds in een zeer precaire situatie bevinden zo precies mogelijk — met de medische middelen die voorhanden zijn en gekend zijn — te informeren en wegwijs te maken in een welbepaald vakgebied veeleer dan dat zij gehandeld zouden hebben enkel en alleen met de bedoeling appellant schade toe te brengen, zoals deze laatste poogt aan te tonen.

De passages in het bijzonder gewraakt door appellant maken de kern uit van het geheel van de tekst zodat de principes hier voren uiteengezet vanzelfsprekend gelden voor de ganse tekst.

De vordering van appellant is bijgevolg ongegrond en het bestreden vonnis wordt derhalve integraal bevestigd.

Dus, het arrest van het tweede beroep (na Cassatie) geeft ons over de hele lijn gelijk. Hopelijk is dit het einde van een saga die al tien jaar duurt. Gorter zou hiertegen nog eens naar het Hof van Cassatie kunnen gaan, of naar het Europees Hof, maar gezien de vernietigende motivering van het arrest lijkt dit weinig realistisch.

Hij wordt veroordeeld tot betaling van alle kosten, ook die van de vorige processen, maar die dekken zeker niet alle kosten die we hebben gemaakt. Vraag is nog maar of we daar ooit iets van zullen terugzien.

Dank aan:

De professoren diensthoofden van de universitaire kankercentra van Leuven, Brussel en Gent, van het Federaal Kenniscentrum Gezondheidszorg, van de Erasmuskliniek te Rotterdam, voor hun belangeloze hulp door ons hun schriftelijke mening te bezorgen over de behandelingen van Gorter.

De patiënten en de ex-medewerkers van Gorter die zo moedig waren ons hun getuigenissen te bezorgen.

De heer Stücker en de leden van de IOZK Kliniek te Keulen voor hun getuigenis.

De advocaten die zich hard hebben ingezet en toch getracht hebben de kosten te beperken.

Veel dank ook aan de juristen achter de schermen die belangeloos hebben gedocumenteerd en geadviseerd.

 Gezondheid, Justitie

> Hans van Maanen nieuwe hoofdredacteur van Skepter

3 gedachten over “Kankerkwakzalver Gorter mag een kwakzalver genoemd worden”

Jan Willem Nienhuys

28/10/2014 om 10:16 | Bewerken

Van harte gefeliciteerd!

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Brian Droop

28/10/2014 om 12:02 | Bewerken

Uitstekend!

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Jerre Witteveen

02/11/2014 om 12:05 | [Bewerken](#)

Met respect voor de lange adem die jullie hebben gehad. Een belangrijke uitspraak die de zaak op zich overstijgt. Gefeliciteerd.

[Bewerken](#)

[Meer opties](#)

Reacties zijn gesloten.

[Artikelen uit Skepter](#)

[Proefnummer van Skepter](#)

Blogroll